

og en Stue her, og saa sluttes der Afkord med den nærmeste Murer om, hvad han vil have for det, og for at saa Udgifterne saa langt ned som muligt gør den vedkommende Husmand selv saa meget af Arbejdet, som han kan overkomme. Det vil altsaa ikke blive nogen virkelig Hjælp, hverken for Landarbejderne og de ubemidlede Husmænd eller for det større Agerbrug, som trænger til Arbejdskraft. Det Forslag, som jeg i sin Tid tillod mig at indbringe, var bygget paa den Tanke, at Staten skulde yde det hele Tilskud i Form af Laan, og selvfølgelig maa Staten lige saa godt kunne gøre det som at gaa til Kreditforeningerne. Thi hvad er der Tale om i dette Lovforslag? Der er Tale om, at der aarlig skal kunne anvendes 1,300,000 Kr. i 5 Aar, altsaa i alt 6,500,000 Kr. Det er imidlertid kun de $\frac{9}{10}$ af Laanet, selvfølgelig vil hele den Laanemasse, som skal sættes i Bevægelse, enten den nu tages fra Staten eller fra Kreditforeningerne, blive ca. 17,500,000 Kr. Hvis alle Pengene blive anvendte, skal der altsaa sættes Obligationer i Omløb til et Beløb af $\frac{9}{10}$ af 21,700,000 Kr. Det er vistnok rigtig regnet. Men enten det bliver Kreditforeningsobligationer eller Statsobligationer, er ligegyldigt; de skulle ud paa Markedet og sælges, og saa er det simplere at sige, at Staten sætter de 18,000,000 Kr. eller — for at bruge et rundt Tal, 20,000,000 Kr. — i Omløb i Løbet af 5 Aar til den Anvendelse, som der her er Tale om, thi i saa Tilfælde slipper man for Administrations- og Refervefondsbudgetterne og alt det andet. Lad Staten saa anbringe disse Laan til den Højde, som findes forsvarelig. Og skal det gøre Nytte, skulle fattige Folk uden Midler have nogen Nytte deraf, lad den saa udlåne hele den Brugsværdi, Huset har i Djebliffet. Der rejstretes ikke noget derved, thi Arbejderen faar jo ikke en fuldt færdig Landejendom til Brug, det er først hans og hans Hustrus Arbejde, som efterhaanden vil give Ejendommen virkelig Værdi, den raa Værdi vil Staten bestandig beholde, og Staten vil Aar for Aar saa større og større Sikkerhed for disse Penge. Jeg foreslog i sin Tid, at Staten skulde udlåne den hele Sum, og det kunde gøres uden Risiko. Hvis Staten i dette Djebliffet udlånte 20 Millioner Kr. og fik dem forrentede med 3 pCt., saa fik Staten en aarlig Udgift af 600,000 Kr.; det var dog ikke saa farligt for at skaffe en saadan Mængde Husmandsbrug for fattige Folk i Landet, og man behøvede ikke at stille anden Betingelse, end at Mand og Hustru vare hæderlige, ordentlige og arbejdsomme Folk og vare anbefalede fra Kommunen og for

Nesten havde det nødvendige til at rede deres Geng og en Kv til Stalden; naar de havde det, kunde Staten hjælpe dem med det fornødne til saadanne Huslodder, og dette kunde, hvis Staten i 5 Aar anvendte en Sum af 20 Millioner Kr., gøres for en Udgift for Staten af 600,000 Kr. aarlig. Og gif man frem, som jeg den Gang foreslog, vilde det kun gaa til Amortifikation; Renten fik man jo ind igen fra Husmændene, idet Husmanden skulde svare en Rente af 3 pCt. af de Penge, han fik, i Ministerens Eksempel altsaa aarligt 96 Kr. imod hans 120 Kr. I Virkeligheden vilde Staten og Kommunen efter 50 Aars Forløb eje alle disse Huse, hver med Halvdelen. Og naar jeg sætter saa stor Pris paa det Princip, at man siger: 1ste Prioritet af det halve af Ejendommens oprindelige Værdi tilhører Staten, og den anden Prioritet til lige Værdi eller til $\frac{1}{3}$ skal tilhøre Kommunen, er det af den Grund, at hvis man først fik beghndt med Prioritetsanbringelser paa denne Maade, vilde det Princip efterhaanden brede sig ud til større Ejendomme; og hvad vilde det ikke sige, om Staten efterhaanden i Løbet af 50 Aar kunde indfri alle de Obligationer eller Laan, der ere grundede paa Realkredit i de danske Ejendomme baade i Byerne og paa Landet, saaledes, at Staten efter 50 Aars Forløb kunde eje 1ste Prioritet i alle Ejendomme, 15—1600 Millioner Kr., og Kommunerne halvt saa meget i 2den Prioritet. Naar man lagde dette Princip til Grund, og man kunde med største Lethed gennemføre det, var dermed Krigen om de forskellige Statter bortfalden. — Jeg henstiller til det Udvalg, som formentlig skal nedsettes, at tage under Overvejelse, om ikke dette Lovforslag, der er baseret paa de særdeles værdifulde Oplysninger, som Ministeren har fremskaffet, kunde omdannes til et Forslag om Behjggelse og Salg af Huslodder for ubemidlede, og saaledes, at man overlod til Tiden, til Udviklingen selv at skaffe Behøvere, Arbejdere eller andre i disse Huse; det tror jeg vilde være heldigt for alle Parter. — Jeg vil saa slutte med det Ønske, at Sagen fra vor Side — skønt det naturligvis vil have sine Vanskeligheder — maa blive fremmet saaledes, at vi kunne se et Udbytte af den allerede i denne Samling.

Ovesen: Til det foreliggende Forslag om Jord til Landarbejdere, som jo i det væsentlige er bygget paa Grundlag af den Betænkning, der er fremkommen fra den i Genhold til Loven af 13de April 1894 nedsatte Kommission, vil det være naturligt, at jeg som Medlem af denne Kommission